

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN–HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA–TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA–KNOWLEDGE DATABASE

TAVASZY, Sándor

Haiti modern költészete / Haiti's modern poetry

Eredeti közlés/Original publication:

Nagyvilág, 1965, 10. évf., 12. sz., 1854–1858. old.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.003.615

Dátum/Date: 2019. május / May

filename: tavaszy_1965_HaitiModernKolt

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

TAVASZY, Sándor: Haiti modern költészete / Haiti's modern poetry, *AHU MATT*, 2019, **pp. 1–11. old.**, No. 000.003.615, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Közkönyvtárakban / In public libraries

Megjegyzés / Note:

ellenőrzött és szerkesztett szöveg / controlled and edited text

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, Haiti modern költészetének áttekintése dióhéjban, az ismertebb költők bemutatása

African research in Hungary, an overview of Haiti's modern poetry in a nutshell, a presentation of the best-known poets

---

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,

ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMENTUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/
writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikaisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

HAITI MODERN KÖLTÉSZETE

TAVASZY, Sándor

Nagyvilág, 1965, 10. évf., 12. sz., 1854–1858. old.

Liautaud Ethéart, a kitűnő haiti dramaturg 1855-ben, látva országa vezető irodalmi embereinek munkásságát, ezeket a szavakat vetette papírra:

„Versek, versek és egyre csak versek. Az az érzésem támad, hogy a haiti ember el sem tud képzelni más irodalmi formát gondolatai és érzelmei kifejezésére.”

Ez a lakonikus értékelés igen jól mutatja, a haiti irodalmi élet hajnala óta mekkora előszeretettel fordultak az írók az eszméknek és az érzelmeknek a poézis formáiban való kifejezése felé. Ha igaz az, hogy 1842-től kezdve jöttek létre Haitiban a történelmi monográfia, a regény, a színmű és a szociográfia irodalmi formái, olyan tehetségeket hódítva meg művelőinek, mint Beaubrun Ardouin, Desmevar Deslorme, Antenor Firmin vagy Federico Marcelin, fokozottan áll, hogy a költészet volt az a terület, amely a legkiválóbb tehetségeket vonzotta magához ebben az egzotikus országban.

Jelen tanulmányunkban csupán az időben hozzánk legközelebb álló, többnyire még ma is élő és alkotó haiti költőkkel foglalkozunk. Am nem tévesztve szem elől a jövő költői nemzedék fejlődésére gyakorolt óriási hatásukat, ez a kép nem lenne teljes, ha kihagynók méltaságunkból a Tegnap két nagyságát: Oswald Durand-t és Etzer Vilaire-t.

Ember, lélek és mű elválaszthatatlan Oswald Durand életművében. Hazája ábrázolásához mindig tág dimenziójú freskókat vett igénybe, színes kompozíciókat, a hagyományokból és a föld népének életéből ellesett, villódzó árnyalatokat alkalmazott. A *Rires et Pleurs* (Mosolyok és könnyek) költője nemigen tudott ellenállni – nem is igen akart – a kreol nyelvjárás csábos, különleges szépségeinek. Így írta meg többek között *Choucouné* című nagy költeményét, a kreol női szépség

eszményi felmagasztosítását, amely mind a mai napig a haiti irodalom legnagyobb darabja, és megszerezte számára a „Haiti Mistralja” kitüntető címet. A maiak közül Ernesto Luis Rodriguez *Rosalinda* című verse emlékeztet leginkább erre a költeményre frissességében és dalszerűen könnyed, bájos megoldásaiban, bár lényegében más fajiság és más költői intenció adta volt Durand tollára a Choucoune buja sorait, Rodriguezére pedig a *Rosalinda* rímeit.

A kifejezésmódot tekintve Durand-nak teljes ellentéte Etzer Vilaire költészete.

Míg a magával ragadóan bohém Durand abban leli legfőbb örömét, ha különleges szépségű madarakat, dúsan termő földeket, karsú, barna asszonyokat és lányokat énekelhet meg, Etzer Vilaire filozófus költő: saját belső világából teremt magának – és olvasóinak – költői víziókat, ezerszínű mesebirodalmat. Ebből a mély befelé-nézésből születnek meg olyan művei, mint *Poèmes de la Mort* (A Halál rímei), *Dix hommes noirs* (Tíz fekete ember), *Tristesses ultimes* (Végső szomorúságok), *Homo* (Ember) és *Poèmes à mon âme* (Versek lelkemhez), amelyekben a lírai hangulatok minden árnyalata megcsillan. A kétség, az önmardosás és a kétségbeesés hangulatai után a költő végső megnyugvásban old fel minden földi hangulatot:

„Ó, lelkem, menj hát békével,
bízzál, szeress, röpjélj ...”

A Francia Akadémia, amely megérezte Etzer Vilaire-ben a nagy lírikust, Vigny és Sully Prudhomme szellemi testvérét, nem is késlekedett életművének juttatni a legmagasabb elismerést.

Etzer Vilaire gondolkodó fő, ész-ember, végül is mindig a tiszta logika-teremtette éteri formákhoz érkezik el, bármilyen élményből, bármilyen úton indul. Ha olykor végez is nyaktörő bűvészmutatványokat ezzel az eszménnyel az érzelmesség javára, világos látása sohasem hagyja el végleg. Am követői, akik alaposan megrészegettek a későbbi fellengzős költői iskolák lángoló programjaitól és kiáltványaitól, a legkülönbélebb hatások buktatói között futották meg tévelygő egyéni útjukat.

Ezt a vajúdat példázza Luc Grimard *Ritournelles* (Ritornellek) című verse, vagy Dominique Hyppolite, aki *Route ensoleillée* (Napfényes út) című balladájában megbabonázottan énekel Leticiája bájairól, vagy León Laleau költészete, akinek alkotóművészete talán a legköze-

lebb áll a francia szellemhez. *Flèche au coeur* (Átlőtt szív), *A voix basse* (Halk hangon) és *Abbreviations* (Rövidítések) című verseiben teljes ragyogásában mutatja meg finom érzékét a kápráztató rímek és a váratlan rezdülések iránt. Ha olykor el is kalandozik a szabadvers birodalmába, szinte kivétel nélkül visszaoson a rímekhez, s e két forma párosításából a legmerészebb és legfestőibb tablókat varázsolja elénk. Egy francia kritikus, Pierre Guéguen, azt mondta Laleau-ról a *Les Nouvelles Littéraires*-ben, hogy ő a néger Max Jacob. S a világ másik végében egy chilei irodalmi tekintély, Valerio Ruiz nem tesz kevesebbet, mint összeveti, sőt egy sorba állítja a legnagyobb és legeredetibb latin-amerikai költővel, a nicaraguai Rubén Darióval. Honfitársa, Luc Grimard értékes kritikai tanulmányorozatában elismerő oldalakat szentelt Laleau életművének, megemlítve mindjárt költői útja mér-földköveit, az elszenvedett idegen hatásokat is:

„... Henri Regnier szimbolizmusától eljutott Fernand Gregh humanizmusáig, majd később Géraldy bensőségességéig; mindezeket a futó hatásokat valami egészen egyedülállóan pompás, magasan spirituális, végtelen hajlékonyságú s néhol szinte túlcizellált költői műben olvasztotta harmonikus egésszé ...”

A legújabb idő – az elmúlt harminc év – elsőrendű erőfeszítése arra irányult Haitiban, hogy a legfrissebb költőnemzedéket kivonja a francia hatás alól, új, népi erőket oltson a költészetbe, vagyis megteremtse a kimondottan „haiti költészetet”. Már a XIX. század végén született költők egyre inkább megértették, milyen fontos átélni és kifejezni költészetükben a haiti valóságot, mennyire életszükséglet számukra, hogy témáikat a hazai talajból merítsék, gyökereiket otthonuk földjébe mélyesszék éltető nedvekért. Ebben az időben Henri Durand, Frederico Burr-Reynaud, Luc Grimard, Justinien Ricot és Dominique Hyppolite azok, akik hol a nemzeti hagyományok megéneklésével, hol a szeretett haza mágikus szépségeinek festésével gazdagítják a sziget irodalmát.

Érdekes, hogy ez a törekvés ebben az időben párhuzamosan jelentkezett a hatalmas dél-amerikai kontinensen is, azonban a földrajzilag és nyelvileg elszigetelt Haiti jóformán egyáltalán nem szerzett tudomást a latin-amerikai testvérnépeknek az övéhez hasonló nemzeti irodalmi mozgalmáról. Mégis, Haiti költői nagyszerű intuícióval ugyanazt az utat kezdték követni, mint argentin, venezuelai, uruguayi, pe-

rui és bolíviai testvéreik: mialatt vérrokonaik minden erejüket arra összpontosították, hogy a költészetben is megvalósítsák a spanyol örökségtől való teljes' elszakadást, Haiti friss szavú költői mindinkább hátat fordítottak a francia eszményeknek és témáknak.

A fiatal tehetségek ebben az időben a *Revue Indigène* lapjain mondták el népüknek álmaikat, terveiket és forradalmi dalaikat. Carl Brouard, Normil G. Sylvain, André Liautaud, Jacques Roumain, Emile Roumer, Philippe Toby-Marcelin, Antonio Vieux és Daniel Hertelou képviselte legfőképpen az új irányzatot. S ha egyesek közülük később cserbenhagyták is a költészetet, azok, akik töretlenül kitartottak a „megszentelt lant” pengetése mellett, bőven kiérdemelték a babérkoszorút.

Az alig negyvenéves korában elhunyt Jacques Roumain szelleme ma is él és hat a szigetország irodalmi életében. A börtönök és száműzetést megjárt nagy költő neve és életműve azóta elnyerte posztumusz glóriáját, s aki olvasta nagy regényét *Gouverneurs de la Rosée* (A harmat kormányzói) – felmérheti, halála mekkora veszteség a haiti irodalomnak. Szakítva a hagyományos versmértékkel, elvetve a romantikus irányzat kopott és fáradt tematikáját, eljegyezte magát a költészet és az ember teljes szociális felszabadításának eszményével. Ezért marad Jacques Roumain örökre a haiti avantgardista költészet középponti alakja. Számára a költő mindenekelőtt a népek történelmi drámájának tanúja és cselekvő részese.

„Nincs joga ahhoz, hogy szellemi félrevonultságának zárt birodalmába meneküljön, s költészetébe az erotika és az álmodozás hagyományos pólusai között hánykolódó, semmitmondó rímfaragás hamis és természetlen értékeit lopja be” –

jelenti ki egyik vallomásában. Roumain számára a költészet: tett. Kezében a dal fegyverré válik, költészetében megjelenik a forradalmi kiáltás, amint ezt *Bois d'ebene* (Ébenfa) című verse is tanúsítja. Boszorkányosan ügyes verselő, költeményei remekbe alkotott képek megannyi kaleidoszkópja. Ha például a vihart festi le, számára

„a szél üvölt, mint a vajúdo asszony, az eső, a villámok leányai re-
csegeve menekül az égből, a levelek reszketve énekelnek, mint a lán-
palázas énekes a pódiumon, s a virágok megsemmisülnek, mielőtt
még éltek volna ...”

„... és megjő az éj, mint gyászbaborult özvegy.”

De nem marad el mögötte Philippe Toby-Marcelin sem, a *Canapé Vert* (Zöld kanapé) tragikus sorsú írója, akinek ezt a regényét találták méltónak arra, hogy a Kiadatlan Latin-Amerikai Művek néhány éve lezajlott versenyére benevezzék. El is vitte a pálmát Ciró Alegria perui író pompás regénye, *El mundo es ancho y ajeno* (A világ tágas és idegen) elől. Mint költő, Marcelin a szabadvers híve: műveiben a „versolibrismo” a ritmika egészen egyedülálló diadala. Akárcsak a *Revue Indigene* körül csoportosuló társai számára, neki is a hazai föld, a buja trópusi tájak sugallják a témákat. Évek múltán hangsúlyozottan erős humanista vonást kapott költészete. Kitűnő példa erre *Dialogue avec la femme endormie* (Beszélgetés az alvó asszonnyal) című verse, amelyben felemeli tiltakozó szavát a nőknek a rabszolgatársadalomból átöröklődött igazságtalan társadalmi helyzetére, és lándzsát tör a női egyenjogúság mellett.

Emile Roumer is közreműködött a *Revue Indigene*-ben. 1925-ben adta közre *Poèmes d'Haiti et de France* (Versek Haitiről és Franciaországról) című kötetét, amely a mai napig egyik ékköve a szigetország irodalmának. Bár modern költő, mégsem mond le a rímről, mert a sorok összecsengését a költészet nélkülözhetetlen fegyverének tartja. Érzékeny az árnyalatok iránt, örömmel tölti el a színek és illatok keverése, cizellálva játszik a hangzásokkal, a szavak mágikus hatalmával, sorról sorra remek prozódiai vívmányokkal lepi meg az olvasót. Roumer mindenekelőtt szimbolista; számára a költészet nem szociális cél, hanem legfőképpen művészi kiélés. Akár a távoli kedves miatt aggódik, akár az álmok világába menekül a mindennapok szürke valósága elől, mindig arra törekszik, hogy „aranyat és selyemsuhogást csempésszen verseibe”. Minden megihleti: egy szó, egy illat, egy ember, egy élmény vagy tárgy emléke – minden látomásból hidat ver, és átlebben rajta álmai világába. Bár hazájában Roumert a haiti költészet egyik „legbenszülöttebb” művelőjének tekintik, mégsem mondható el maradéktalanul, hogy teljességgel függetlenítette magát a francia befolyástól. Ezt maga is bevallja, s költészete egy részének irányzata is megerősíti:

„Jean Paul Toulet az unokabátyám – Villon pedig az ősöm.”

1931 körül Haiti költészete friss lírai utánpótlást kap az ország egyik déli városkájából. Ebben az időben hal meg fiatalon, alig 21 éves korában, Jerenminben, egy fiatal költő, ugyanakkor kapja szárnyára nevét a hír. Neve Robert Lataillade. Méltatlan üldözést szenvedett haladó eszméinek megvallása miatt, s végül a diktatúra börtönében pusztult el fiatal élete. Amint Jean Brierre mondja róla szóló tanulmányában: költeményei az embertelen szenvedések és lelki gyötrelmek hosszú hónapjainak csodálatos gyöngyszemei. Akár ifjúkori szerelmét siratja, akár még távolabbi múltba oson vissza és gyermek-kora tündérvilágán borong, akár szűkebb földje tropikus tájainak meleg éjszakáit, a szikrázva villogó csillagok alatt lélegző, távolba vesző hegyeket és erdőket énekli meg, verseinek alaphangulata, amely minden látszólagos vidámsága mögül felrémlik, a szomorúság, valami feloldhatatlan melankólia.

Nem sokkal Robert Lataillade *L'urne close* (A lezárt urna) című versének megjelenése után jelentkezett az ugyancsak jerenmini születésű másik fiatal lírikus, Roland Chassagne *Tambourin voile* (Fátyolos dob) című versével. Lázás képzelődések kavargása, füstbement álmok siratása ez a költemény.

„Maga a vajúdó fiatalság ez – jegyezte meg később erről a versről a haiti irodalom egyik élő klasszikusa, Jacques Stephen Alexis –, minden nyugtalanságával, ziláltságával, rejtett finomságaival és apró titkaival. Az intimitások költészete ez, a gyöngéd emlékeké, a csöndes, tépelődő, olykor fel-fellázadó ifjonti szomorúságé ...”

Fiatal társa, Fernand Martineau, sokkal inkább a szerelem, az édes emlékek és a cinkos éji dallamok, mint a fájdalom és a lemondás poétája. *Resonances* (Rezonanciák) című kötetének minden darabja frissen leheli az elbájoló haiti tájakon tenyésző pompás virágok bódító illatát.

Érdeemes közelebről megismerkednünk Jean Brierre-rel, a Robert Lataillade féle irodalmi baráti kör időrendben legutolsó és talán legjelentősebb tagjával. Bár elsősorban lírai költő, aki *Chansons secrets* (Titkos dalok) című ciklusával – amely kritikusi szerint „mindenkivel megszeretteti a költészetet” – úgyszólván a szenvedésig mélyült érzékenységről tett tanúságot, ezzel párhuzamosan epikai és drámai műveket is alkotott. *Marcheterre* című epikai költeménye, valamint *Le drapeau de demain* (A holnap zászlaja) és *L'adieu à la Marseillaise*

(Isten veled, Marseillaise) című verses színdarabjai világosan mutatják, mennyire otthonosan mozog Brierre az irodalmi alkotás szinte valamennyi területén. A régi verseléstől, amikor észrevehető örömmel kényszerítette bele mondanivalóit az alexandrinus keretébe, később eljutott a modern formáig, s a szabadvers egyik legkitűnőbb művelője lett. Két legremekebb szabad-versének címe: *Nous garderons la terre* (Megvédjük a földet) és *Black soul* (Fekete lélek). Joggal állapíthatjuk meg róla, hogy Jean Brierre Haiti egyik legnagyobb költője.

A legfiatalabbak gárdájában főként Roussan Camille, Marisseau Leroy, Magloire Saint-Aude és René Bélance figyelemre méltó. Roussan Camille *Assaut à la nuit* (Az éjszaka ostroma) című verse iskolapéldája annak, hogy szakadt el költészete a konvencionalizmustól. „Leszáll az utcák porába, beoson a gyárak kapuján, meglepi a nyomort a munkásnegyedekben” – állapította meg róla Luis Carlos Prestes, a brazil Kommunista Párt vezetője. *Nadia* című verse elolvasása után írta le róla ezeket a sorokat Langston Hughes, a nagy néger költő és esztéta:

„... orgonaszimfóniaként mennydörögteti a világ lelkiismerete felé édes testvérei, a pária-sorsú négerék minden szenvedését ... Reális élményekből szőtt megrázó képsorokban mutatja be a földi kárhozatot, gyűjtő hatású szavakat sikolt, valósággal őrvjög szerettei védelmében, így kérve számon a művelt világtól a fekete faj minden kínját ...”

Marisseau Leroy már közreadta első kötetét, melynek címe *Plénitude* (Teljesség). Költészete forradalmi indítású. Iránytűje az emberi életet követelő nincstelen tömegek lázongása; sok versében felfekezett düh tombol a gazdagok és a hatalmukkal visszaélő hatalmasok ellen. Később lehiggad, s ma már tudatos, kiegyensúlyozott hangú, de annál átütőbb szavú hirdetője a szociális igazságnak.

Ugyancsak a *Revue Indigène* hasábjain hirdette meg szociális programját és esztétikai hitvallását Magliore Saint-Auda és René Bélance. Az előbbi a szürrealizmus legtisztább képviselője Haitiban. Carl Brouard megjegyzi róla, hogy benne testesült meg a legtisztábban a haiti lélek művészi ereje, alkotói temperamentuma. *Dialogue des deux lampes* (Két lámpa párbeszéde) című versével emelkedett haiti egyik legjelentősebb költőjévé.

René Bélance, az ifjak között is egyik legfiatalabb alkotó, alig néhány éve vonta magára a haiti közönség figyelmét egyéni ízű versei-

vel, melyeknek sorából is kiemelkedik *Survivances* (Túlélők) és *Luminaires* (Fáklyafények) című két megrázó verse. Utolsó műve, *Pour célébrer l'absence* (A távollét ünneplése) újszerű, személyessé csiszolódó költészet világába vezet el bennünket: erőteljes belső ritmusú szabadversekben formálja meg élményeit és hangulatait, felfogása leginkább a szürrealizmussal határos.

Ugyancsak a szürrealizmussal kacérkodik Hamilton Garoute is. Garoute merész utazó, szenvedélyesen kalandozik el az emberi világ mélységei felé, vonzza minden, ami rejtelmes távoli, felfoghatatlan. *Jets lucides* (Ragyogó rakéták) című kötete ebből a szenvedélyből született, csupa végletes érzékenységből fakadó, éterien finom verset tartalmaz.

Ennek a nemzedéknek a tagja Regnord Bernard is, de ez nem jelenti szükségképpen azt, hogy költészete szorosan két nagy kortársa nyomdokain halad. *Le souvenir demeure* (Az emlék megmarad) című kötetében található *La grande peur* (A nagy félelem) című szuggesztív erejű versével végérvényesen beírta nevét a haiti költészet legnagyobbjai közé. Legelső, végtelen gyöngédséggel és elomló álmokkal telt költeményei gyötrő fájdalmat árasztanak magukból. Ezekben szinte úgy érezzük, mintha testvére volna a „Melankólia fekete napjai” szerzőjének, Gérard de Nervalnak. Bernard fejlődésének útján fontos állomás és egyszersmind új lendület kiindulópontja *Nègre* (Néger) című verse. Ebben már megszabadul a túlzottan is tiszteletben tartott ars poetica-tól és a retorikai előírásoktól, amelyeknek addig rabja volt, s a szabad vers hömpölyögve áradó viharzására bízza, hogy szinte gáttalan harsogással fejezze ki fajtája érzelmeit, és meghirdesse a drámai felhívást:

„vessünk végre véget a sokszázados keserves elnyomatásnak.”

Az utolsó tíz év folyamán sok olyan költő támadt Haitiban, akik nem tartoznak semmilyen iskolához vagy csoportosuláshoz. Művük még nem annyira „mű”, mint inkább ígéretes kísérlet. Íme, néhány név, bizonyára többet is hallunk róluk később: Herald Roy, Antoine Doupoux, Marcel Dauphin és Pierre Carrié.

Az ötvenes évek közepén egy csoport fiatal, még alig húsz éves költő megszólaltatta verseiben a forradalom egyre sürgetőbb követelését. E „Lázás élet” nevű irodalmi csoportosulás vezetője René Depestre, a száműzetés éveit jelenleg Kubában töltő kiváló fiatal esz-

téta és költő, az utóbbi tíz év talán legeredetibb egyénisége. Versei nagy élményszerűséggel és szuggesztivitással szólaltatják meg az elvesztett haza utáni sóvárgást, a rabszolgasorban élő haiti nép keserveit, a bilincsekben sínylődő hazafiak szenvedéseit, de ugyanakkor töretlen hitét is. Depestre költészetének egyik igen dúsan termő ága az a versciklus, amelyet *Pátria o Muerte* (Haza vagy halál) címmel a Castro-vezette kubai forradalom lenyűgöző küzdelmeinek és építőmunkájának dedikált. Legújabb értesülések szerint most készíti nagyszabású eposzát a rossz emlékű ellenforradalmi betörés körülményeiről, és arról a hősi ellenállásról, amelyet a nehéz órákban a kubai nép egy emberként tanúsított a kalózzal szemben Playa Girónnál. Az eposz tervezett címe *Setenta y dos horas inolvidables* (Hetvenkét felejthetetlen óra).

Egy másik nagy és szép mozgalomnak is élére állt a fiatal René Depestre. Haitiban ma mind erősebb törekvés mutatkozik abban az irányban, hogy szorosra fűzze a testvériség szálait a nagy latin-amerikai kontinens népeinek életével és küzdelmeivel. Ennek a törekvésnek egyik fontos momentuma, hogy Haitit nyelvileg is közelebb vigyék a latin-amerikai országokhoz. Pontosabban: erős hispanizáló mozgalom indult meg a szigetországban. Ha ez a mozgalom sikerrel jár, akkor Haiti nyelvileg is hamarosan megtalálja a közös alapot, amelyen elindulva közvetlenül cserélheti ki gondolatait Latin-Amerika többi országával, s a haiti költők megvalósíthatják azt a szép álmot, amely Henri Béranger egyik verséből csendült volt ki, midőn ottjártában haiti végzetéről és jövőjéről töprengett a trópusi tengerparton:

„Leszel-e egykoron a latinság előretolt fárosza Hispán-Amerika kapujában ...?”